संस्कृतम्-अधीमहे

Let’s learn Samskritam

आयुर्वेद-ध्वनिः

AYURVEDA’S VOICE

CHIRANTANA
Institute of Introspective Studies
Illuminating Roads to Introspection

Sadyojata
Your health is your asset

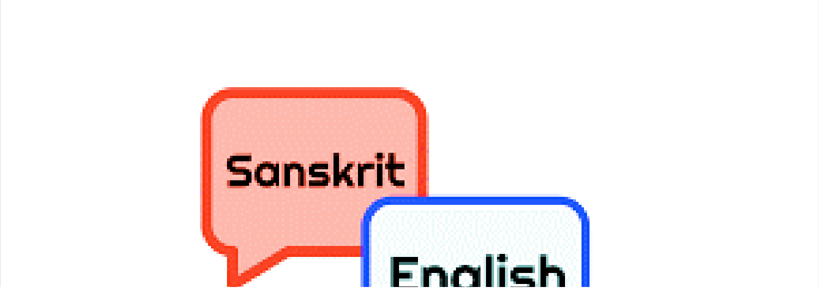

Hence in its study and research we see a wonderful history passing through many millennia.

It has written rules of grammar, phonetics, etymology and epistemology which are all followed wherever Sanskrit is used. One is capable of learning most of the current world languages easily.

Indian knowledge whether religions, philosophy, arts, science (like Ayurveda, Vedic mathematics, Vastu, Tantra, Kriyayoga, Astrology and other specialisations) which are all the popular subjects in today's world are based in sanskrit language.

- Perfect in pronunciation
- Articulate in conversation
- Sharp in memory
- Rapid in thinking
- Logical in analysis
- Rational in understanding
- Accurate in expression and communication
- Familiarity with a wide variety of concepts
- liberal in views and polite in behaviour as well as a quick grasping of other languages and scripts also - are some of the benefits attached to and traditionally proverbial attributed to a Sanskrit scholar.

गुरुरेव गतिः गुरुमेव भजे गुरुणैव

सहास्मि नमो गुरवे।

न गुरोः परमं शिशुरस्मि गुरोः

मतिरस्ति गुरौ मम पाहि गुरो॥

पठामि संस्कृतं नित्यं

वदामि संस्कृतं सदा।

ध्यायामि संस्कृतं सम्यक्

वन्दे संस्कृतमातरं॥

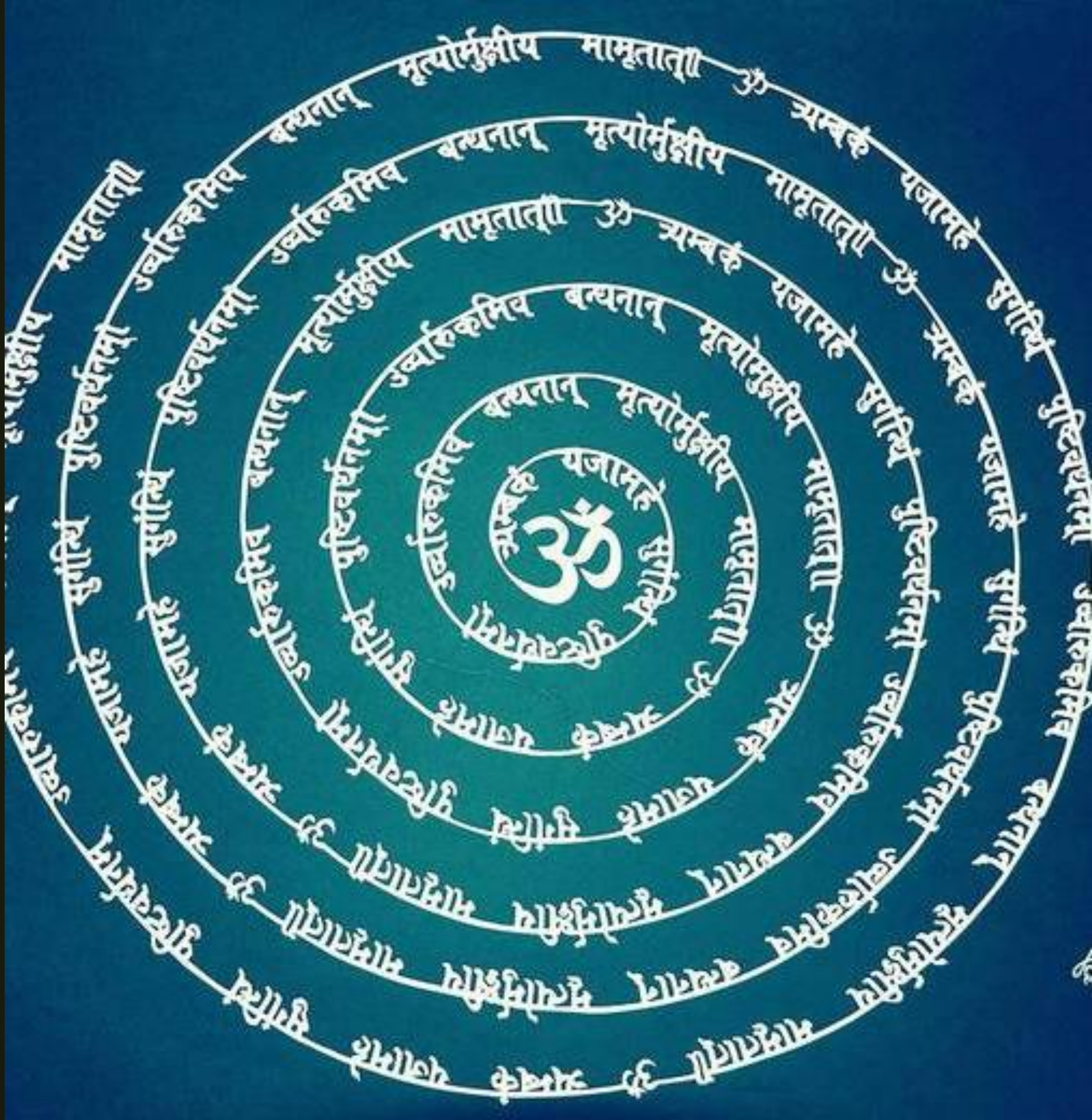

CHIRANTANA
Institute of Introspective Studies

Sadyojata
Your health is your asset

The PPTs use numerous images and videos from the internet for reference. Their copyrights belong to their respective owners/creators.

मम नाम ध्रुवः |
भवतः नाम किम् ?

मम नाम महेशः ।

The PPTs use numerous images and videos from the internet for reference. Their copyrights belong to their respective owners/creators.

CHIRANTANA

Sadyojata

Your health is your asset

The PPTs use numerous images and videos from the internet for reference. Their copyrights belong to their respective owners/creators.

मम नाम वाणी |

मम नाम विक्रमः ।
भवत्याः नाम किम् ?

The PPTs use numerous images and videos from the internet for reference. Their copyrights belong to their respective owners/creators.

मम नाम वाणी |
भवत्याः नाम किम् ?

मम नाम धात्री ।

The PPTs use numerous images and videos from the internet for reference. Their copyrights belong to their respective owners/creators.

CHIRANTANA

Sadyojata

Your health is your asset

The PPTs use numerous images and videos from the internet for reference. Their copyrights belong to their respective owners/creators.

मम नाम दीपा |
भवतः नाम किम् ?

मम नाम महेशः ।

The PPTs use numerous images and videos from the internet for reference. Their copyrights belong to their respective owners/creators.

मम नाम विवेकः ।
भवत्याः नाम किम् ?

मम नाम श्रेया ।

The PPTs use numerous images and videos from the internet for reference. Their copyrights belong to their respective owners/creators.

The PPTs use numerous images and videos from the internet for reference. Their copyrights belong to their respective owners/creators.

मम नाम साधना |

मम नाम वैष्णवी |
भवत्याः नाम किम् ?

The PPTs use numerous images and videos from the internet for reference. Their copyrights belong to their respective owners/creators.

मञ्जूषातः क्रमशः पदानि चित्वा यथोदाहरणं वाक्यानि लिखत –

[पादः, ग्रन्थः, मस्तकम्, दन्तः, कर्णः, नखम्, वेणी, राष्ट्रम्, भाषा, गृहम्, लेखनी, उपनेत्रम्, जानु, रसना, वेणी, नासिका, पुस्तकम्, दिनचर्या, नयनम्, वस्त्रम्, हस्तः, औषधम्, मुखम्]

- मम पादः ।
- भवत्याः कर्णः ।
- भवतः गृहम् ।

अधः दत्तानां नामपदानां लिङ्गस्य आधारेण यथोदाहरणं प्रश्ननिर्माणं कुरुत –

- मैत्रेयी ■ भवत्याः नाम किम् ?
- वरुणः ■ भवतः नाम किम् ?
- वासवी ■ भवत्याः नाम किम् ?
- सुश्रुतः ■ भवतः नाम किम् ?
- अग्निवेशः ■ भवतः नाम किम् ?
- उमा ■ भवत्याः नाम किम् ?

भवतः / भवत्याः	**नाम**	अग्निवेशः
		जानकी
		घोषा
		कालिदासः
		च्यवनः
		लोपामुद्रा
		धन्वन्तरिः
		भारती

The PPTs use numerous images and videos from the i

CHIRANTANA
Institute of Introspective Studies

Sadyojata
Your health is your asset

एतं श्लोकं पठत -

हुताशवेशस्य वचस्तच्छ्रुत्वा गुरुरब्रवीत् ।
पृष्टवानसि यत् सौम्य ! तन्मे शृणु सविस्तरम् ॥ (च.सू. १७/५)

पदच्छेदः

हुताशवेशस्य, वचः, तत्, श्रुत्वा, गुरुः, अब्रवीत्, पृष्टवान्, असि, यत्, सौम्य ।, तत्, मे, शृणु, सविस्तरम् ।

अन्वयः

हुताशवेशस्य (अग्निवेशस्य) तत् वचः (तत् वचनम्) श्रुत्वा गुरुः अब्रवीत् (उक्तवान्) सौम्य ! यत् (त्वम्) पृष्टवान् असि । तत् मे वचः (मम वचनम्) सविस्तरं शृणु ।

तात्पर्यम्

यदा अग्निवेशः विभिन्नान् प्रश्नान् आत्रेयं पृष्टवान् तदा तस्य वचनं श्रुत्वा आत्रेयः सविस्तरम् उत्तराणि श्रोतुम् अग्निवेशम् उक्तवान् ।

The PPTs use numerous images and videos from the internet for reference. Their copyrights belong to their respective owners/creators.

एतं श्लोकं पठत -

हिताहितं सुखं दुःखमायुस्तस्य हिताहितम् ।
मानञ्च तच्च यत्रोक्तमायुर्वेदः स उच्यते ॥
(च.सू. १/४१)

पदच्छेदः

हित-अहितम्, सुखम्, दुःखम्, आयुः, तस्य, हित-अहितम्। मानम्, च, तत्, च, यत्र, उक्तम्, आयुर्वेदः, सः, उच्यते ।

तात्पर्यम्

आयुर्वेदः एतादृशं विज्ञानम् अस्ति यत्र पथ्यम्, अपथ्यम्, सुखं जीवितम्, दुःखं जीवितम्, अनुकूल-जीवितम्, प्रतिकूल-जीवितम्, आयुषः अवधिः लक्षणानि च इति एतेषां वर्णनम् अस्ति ।

अन्वयः

यत्र हिताहितं सुखं दुःखम् आयुः (जीवितम्) तस्य (आयुषः कृते) हिताहितम् (तत्) मानं च उक्तम् (अस्ति), सः आयुर्वेदः उच्यते ।

The PPTs use numerous images and videos from the internet for reference. Their copyrights belong to their respective owners/creators.

उदाहरणस्य आधारेण रिक्तस्थानं पूरयत –

Fill in the blanks with **भवत्याः/ भवतः** words as shown in the example

(भवत्याः) नाम जानकी ।

(भवतः) नाम भुवनः ।

1. ---------- नाम भारती ।
2. ---------- नाम अरुणः ।
3. ---------- नाम लोपामुद्रा ।
4. ---------- नाम अमृता ।
5. ---------- नाम गणेशः ।
6. ---------- नाम अच्युतः ।
7. ---------- नाम सौम्या ।
8. ---------- नाम राघवेन्द्रः ।
9. ---------- नाम ललिता ।
10. ---------- नाम अगस्त्यः ।

The PPTs use numerous images and videos from the internet for reference. Their copyrights belong to their respective owners/creators.